certne skladbe velike umetniške vrednosti. Adamičeve skladbe zahtevajo od pevcev mnogo in tvorijo elitne točke naših pevskih koncertov." — „Slovan" piše: „In Emil Adamič? Ima pač srce in razum na pravem mestu. Iz vseh njegovih kompozicij dije neka neprisiljena naravna ljubkost, in zato ni čuda, če postaja Adamič od dne do dne bolj ljubljenec vseh pevskih zborov." — „Dom in Svet" piše: „Adamičevi zbori so nekaj čudovito svežega in pristno slovenskega. To so zbori, ki zadovoljijo glasbeno izobraženega kakor tudi glasbe neveščega poslušalca. Adamič je brezdvomno eden najbolj nadarjenih, najbolj plodovitih in najbolj priljubljenih, če ne sploh najpopularnejši skladatelj, kar jih je nebo v najnovejši dobi podarilo slovenskemu narodu." Vidiš, tovariš in tovarišica, tako sodi javnost o našem tovarišu, na katerega smo ponosni slovenski napredni učitelji. Tudi ti ne smeš pogrešati v svoji knjižnici Adamičeve spevoigre, in sicer zaradi vrednosti nje vsebine in zaradi kolegialnosti. Naroča se v Učiteljski tiskarni ter velia izvod **4 K.** Svoji k svojim!

Žirovnikovih narodnih pesmi II. zvezek je šel pravkar v tisk. Kupujte in širite med narodom I. zvezek te krasna zbirke narodnih pesmi za šolsko mladino. Naročajo se v Učiteljski tiskarni po **20 h** zvezek. Svoji k svojim!

II. zvezek Julij Slapšakovih spisov za mladino izide okolo Velike noči. Sezajte pridno po mladinskih spisih naših najboljših mladinskih pisateljev: Gangla, Rapeta in Slapšaka! Naročajo se v Učiteljski tiskarni po kroni knjiga. Svoji k svojim!

Učiteljiščni vestnik.

Učiteljska izobrazba. Službena in stanovska vzgoja.

(Dalje.)

Spoznati pravila in uvesti nas v naše stanovsko književno društvo v „Slovensko Šolsko Matico". Natančno spoznati nje pomen, nje delokrog. Pečati se s posli posameznih funkcionarjev, s posli poverjenikov itd. Uvesti bi nas moralo v sodelovanje pri tem našem kulturno-stanovskem podjetju in nam dati praktičnih navodil za to.

Zasnovati si načrt bodočega delovanja tega društva; njega sedanji položaj in morebitni reformačni načrti, ki bi se dali izvesti potom tega društva.

To je panoga stanovskega dela, pri kateri bi deloval lahko vsak učitelj, eden na tem polju, drugi na drugem polju. Tu bi se pokazale zmožnosti učiteljstva in prodiranje specializiranja v posameznih strokah.

Ob tej priliki bi pa tudi lahko govorili o potrebni diferenciaciji dela in bi zbujali smisel za strokovni študij na vsakem posameznem polju.

In tudi za šolstvo in stan je to polje jako hvaležno delo in nam lahko rodi mnogo uspehov. Pero bi bilo prvi borilec za svobodo šole in za svobodo učiteljstva. Pero bi bilo ono, ki bi nam kazalo pot, po kateri naj korakamo do smerov in končno — do zmage.

Tako bi prišli do naših stanovskih gospodarskih podjetij! V tem oziru bi se nam moral nuditi v prvi vrsti splošen pregled naših gospodarskih podjetij in na kaki podlagi so ta podjetja zasnovana. Seznaniti bi se morali z osnovnimi pojmi gospodarstva; proučiti bi imeli naše stanovsko gospodarstvo in taktiko, ki se je imamo držati in posluževati pri naši stanovski gospodarski osamosvojitvi.

Šele po tej probuji smisla in interesa za stanovsko gospodarstvo bi prišli do proučevanja posameznih gospodarskih društev.

Tako n. pr. bi ne imeli pri „Vdovskem učiteljskem društvu" samo natančno proučiti pravil, to je podlage, na kateri je podjetje zasnovano; ne samo na namene društva, da bi se morebitnim nedostatkom ali prepotrebnim vnanjim slabim stvarem izkušalo odpomoči.

Strokovno bi se moralo v tem oziru izobraziti — vzgojiti.

Istotako e bi imeli z idejo „Učiteljskega konvikta" pečati ne le v njega tehniški ureditvi, ne samo s pravili, na katerih je zasnovano to društvo, ne samo z namenom ki ga ima, ne samo z delom posameznih funkcionarjev, ne samo s sredstvi, s katerimi deluje društvo, potreba bi bilo iskati novih virov novih potov, novih dohodkov in jasnih načrtov za bodočnost. Potreba bi bilo tudi, da vsak učitelj dobi vpogled v stanje društva in njega napredovanje.

Jubilejska samopomoč, ki je tudi važna panoga stanovskega gospodarstva, bi nam morala biti tudi v istih ozirih natančno znana. Zato bi nam bilo treba v tem oziru strokovnih referentov, ki bi krepili z razložitvijo posameznih gospodarskih društev naše stanovsko gospodarstvo. A ne šele pozneje, že narsščaj mora misliti in razmišljati o tem, potreba se nam je že takoj v pričetku seznaniti s temelji našega stanovskega gospodarskega življenja.

Glede naše „Posojilnice in hranilnice" bi nam bilo treba temeljitega in strokovnega študija. Potreba bi se nam bilo seznaniti z zakoni, na katerih je zasnovano posojilništvo. Potreba bi se bilo seznaniti s principi posojilništva. Spoznati uzorce pravil in praktične ureditve posojilnic. Potreba bi se bilo vaditi v tehniškem vodstvu posojilnic, z delom posameznih funkcionarjev in izkušati praktičirati. Tudi v tem oziru bi nam bilo potreba strokovnih predavanj in periodičnih tečajev. Vzgojevati v tem oziru naraščaj, buditi ideje in uvajati ga v stvar samo. Razložiti bi mu bilo potreba načrte in podati jasno sliko o položaju ter mu nuditi prilik za nadaljno izobrazbo v tem oziru in mesto, kjer bi vedno lahko dobil potrebnih informacij.

(Dalje).

Kranjske vesti.

—r— **Napad na učiteljico.** Marija Grilčeva, učiteljica na Colu, je šla dne 13. novembra m l. okolo pol 3. popoldne iz Postojne domov. Prišla je do Velikega Otoka. Ker ni poti dobro poznala, se je ozirala okrog sebe, da bi koga videla, ki bi ji pokazal pravo pot. V obližju vasi Zagon zagleda moškega, ki se je pa skril za grmom. Prišel je pa takoj za njo, nakar ga vpraša, če je to prava pot v Gorenje. Po kratkem odgovoru z „da" je šel naprej, a se takoj obrnil in jo vprašal, če ima kaj denarja. Na vprašanje učiteljice „za kaj" je odgovoril „zame". Sedaj je videla napadalca v obraz, bil je fant kakih 16 let star, čvrste postave, bolj visoke rasti, imel je obe roki v hlačnih žepih ter je ostro proti nji gledal, rekoč: „Denar sem, ali pa!" — Ker se ni ta takoj pokorila njegovi zahtevi, ji je rekel: „Le hitro, meni se mudi." Končno mu je izročila, ker ni bil zadovoljen s petimi kronami, 10 K. Nato je zbežal v hrib. Drugi dan so orožniki po storilcu pozvedovali ter prijeli kot osumljenca 16letnega Franceta Vadnuta, posestnikovega sina v Velikem Otoku, ki je vobče na slabem glasu. Vadnu trdovratno taji, da bi bil on storilec, pa tudi napadena ni mogla z vso gotovostjo pritrditi, da je bil on tisti, ki jo je v kritičnem času napadel. Tudi vse zaslišane priče niso mogle kaj obtežilnega izpovedati zoper obdolženca. Nekako čudno v zadevi je pač to, da je drugi dan po tem napadu Marija Carlijeva, učiteljica na Studenem, prejela pismo z vsebino: „Vrnem Vam denar, ki sem ga zahteval v nedeljo od Vas. Nečem, da bi bil kdo po krivem obdolžen. Tudi sem Vas razžalil, storil sem to nepremišljeno, zato Vas prosim odpuščanja." Temu pismu je bil priložen bankovec za 10 K. Nato je pa bilo to pismo z denarjem vred iz učiteljične sobe izmaknjeno, ne da bi se bil tat dotaknil drugih stvari ali drugega denarja. Ker ni bilo nobenih temeljitih dokazov proti obdolžencu, je bil Vadnu oproščen.

—r— **Čebelarski shod na Vrhniki** se je vršil v nedeljo, 5. t. m., ob 3 uri popoldne v „Katoliškem domu" rokodelskih pomočnikov. Na shodu je predaval tov. nadučitelj A. Likozar o pitanju s sladkorjem in o naprednem čebelarstvu sploh.

—r **Ljudsko štetje v Ljubljani** je končano. Ljubljana ima 1863 hiš, med njimi 1769 obljudenih in 94 neobljudenih; 7887 strank in 41.727 prebivalcev, med njimi 38.661 civilnih in 3066 vojaških. Moških je 20.493, ženskih 21.234. Trajno navzočih je v Ljubljani 40.323, začasno pa 1404. Od prebivalcev je 17.434 Ljubljančanov; 15.547 prebivalcev ima svojo pristojnost na Kranjskem sicer, 7618 v Avstriji sicer — skupaj je Avstrijcev 40.599; 673 je Prekolitavcev, 22 Bošnjakov in Hercegovcev, 343 inozemcev sicer. Rimskokatoliške veroizpovedbe je 41.139 ljudi, grškokatoliške 20, starokatolikov je 10; 61 je pravoslavnih, 365 jih je evang. veroizpovedbe, 1 uniat, 109 je Židov, 22 pa brez konfesije. Od 40.599 Avstrijcev je napisalo 33.846 slovenski občevalni jezik, 5950 nemški, 360 češki, 290 laški, 56 poljski, 95 hrvaški in srbski, 1 rusinski in 1 madjarski. Odsotnih je 478 domačinov, med njimi 313 stalno, 165 začasno.

Štajerske vesti.

—š— **Slovencev na Spodnjem Štajerskem** je okolo 420 tisoč. Vsega prebivalstva je okrog 471.000. Seveda so Nemci pri ljudskem štetju pohrustali na tisoče Slovencev. Ljudsko štetje na Spodnjem Štajerskem kaže mal prirastek, vidi se pa v njem silen odtok prebivalstva na Srednje in Gorenje Štajersko, ki imata mnogo industrije.

—š— **Nemci se uče slovenščine.** Zadnji čas prirejajo razna nemška društva takozvane jezikovne tečaje za svoje ude. V Mariboru se je tak tečaj že začel. Priredi ga podružnica Südmarke. V Gradcu samem, kjer vlada, kakor znano, največje sovraštvo proti vsemu, kar je slovenskega, je društvo „Anker" začelo s pripravami za slovenski „šprahkurz" za trgovske uslužbence. Nemški listi jasno povedo, za kakšne namene bo služil ta tečaj: „S priučenjem slovenščine se mora dati Nemcem možnost, da zasedejo prosta mesta v različnih trgovinah in tvrdkah na Spodnjem Štajerskem," kjer zahtevajo znanje obeh deželnih jezikov. S tem se bo izpodrinilo marsikaterega Slovenca, a Nemci pridejo do svojega kruha marsikje, kjer sedaj poslujejo Slovenci."

—š— **Akcija za povzdigo tujskega prometa na Sp. Štajerskem.** Savinjska podružnica S. P. D. je pisala vsem podružnicam S. P. D. na Sp. Štajerskem, naj izvolijo svoje zastopnike za odsek, ki se bo ukvarjal s povzdigo tujskega prometa na Sp. Štajerskem. Ta skupni odsek bo imel najbrže dne 7. maja dopoldne v Celju sejo, kjer se bo konstituiral in posvetoval o nadaljnem delu. Dan za sejo je izbran tem srečnejše, ker se vrši isti dan popoldne v vseh prostorih celjskega Narodnega doma velik planinski sejm, čigar čisti dobiček je namenjen za Savinjsko podružnico S. P. D.

—š— **Posledice obstrukcije v štajerskem deželnem zboru.** Iz Celja nam pišejo z dne 2. marca: V današnjih jutranjih graških listih vlada veliko razburjenje zaradi tega, ker učitelji za svoj pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah niso dobili nobene remuneracije. Odbor za vzdrževanje teh šol je izjavil, da nima denarja; deželna podpora v znesku 8000 K, ki so jo inače izplačali vedno začetkom leta celo, plačujejo letos le v obrokih; državne podpore v znesku 15.000 K tudi še ni, mesto Gradec pa ne da iz svojih blagajnic nobenega predujma. Zato ni bilo mogoče izplačati remuneracije o pravem času." — Ne bomo se tu dotaknili obširno vprašanja, ali bi ne bilo sploh bolje, da bi se financiranje obrtno-nadaljevalnih šol zastalno uredilo, da bi ne morali učitelji svojih krvavo zasluženih grošev takorekoč beračiti okrog raznih ljudi. Pomanjkanje denarja pri odboru za vzdrževanje obrtno-nadaljevalnih šol v Gradcu pa ni, kakor graški dnevniki sami priznavajo, toliko posledica obstrukcije, kolikor praznih državnih blagajnic. In te pomagajo Nemci vladi sami prazniti. Čudna država: za kulturna vprašanja ima vedno gluha ušesa in prazne — kase!

—š— **Okrajni šolski svet celjski** je imel dne 27. febuarja t. l. svojo redno mesečno sejo, v kateri so se vzele na znanje razne tekoče zadeve, med drugim tudi, da nadomestuje učiteljica gospa Eksluova obolelo gospo Košutnikovo v Vojniku, gdč. K. Leskovarjeva obolelo gospodično E Klemenčičevo v Šmartnem, v Št. Pavel pa pride kot suplentinja gdč. Smolnikarjeva namesto odšle gdč Pianove; za krajnega šolskega ogledo v Šmartnem je bil imenovan posestnik Franc Jezernik; stavil se je predlog za imenovanje učiteljice v Ljubečni in v Petrovčah; sklenilo se je predlagati razširjenje šole pri Novi cerkvi v štirirazrednico; odobrilo se je več računov krajnih šolskih zakladov, vzelo se je na znanje poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o nadzorovanju šol na Dobrni, v Gotovljah, pri Novi cerkvi in na Frankolovem.

—š— **Tečaja za vinorejo in sadjarstvo,** ki se vrši od 6. do 18. marca na vinorejski in sadjarski šoli v Mariboru, se udeležujejo sledeči slovenski učitelji in nadučitelji: Karel Vizjak, Ljubečna; Fr. Karbaš, Sv. Miklavž pri Ormožu; Melhior Rizmal, Rajhenburg; Josip Ćonč, Jarenina; Josip Stritar, Št. Vid pri Grobelnem; Josip Korošec, Negova; Friderik Kožuh, Sv. Duh v Halozah; Ivan Hauptman, Št. Vid pri Ptuju; Ignacij Kaffou, Št. Ilj pod Turjakom; Aleks. Alt, Št. Janž pri Spod. Dravogradu.

—š— **Iz Mute** poročajo: Naši obmejni bratje so imeli na pustno nedeljo lep dan, ki ga ne pozabijo tako hitro. V velikih prostorih družbenega poslopja, kjer je tudi slovenska šola, smo priredili omenjenega dne s pomočjo domačih fantov in deklet veliko veselico, kakršne še nismo imeli. Sicer so zadnjih par let prirejali precej pogosto ondi veselice, a vse so bile majhne po sredstvih in tudi po obisku. Ljudje niso bili navajeni slovenskih veselic, in mnogi niso prihajali, ker so se bali zaničljivih nemčurskih opazk. Vkljub temu pa so bile veselice vedno boljinbolj obiskane. Zadnjo nedeljo je pa presenetil veliki obisk prireditelje same, dasi so pričakovali povsem povoljnega obiska. Prihajali so bližnji sosedje iz Vuzenice, Vuhreda in Marberga, prišli so pa tudi domačini. Šli so kakor v procesiji iz cerkve čez trg v ponosno poslopje slovenske šole, ki stoji na najlepšem prostoru. Prostrana dvorana je bila nabito polna, in brez pretiravanja lahko trdimo, da je bilo do tristo ljudi. Kaj takega še ni videla ponemčurjena Muta. Občinstvo je z velikim zanimanjem gledalo naše igralce in igralke na novem in lepo okrašenem odru. Po igri se je vršila diferenčna licitacija, prosta zabava in ples, kar je trajalo do polnoči. Ves čas pa je vladala taka prijetna, nekako domača veselost, kakršne ni lahko dobiti na veselicah. Pripetila se ni ves čas niti najmanjša stvarca, ki bi bila količkaj izkazila res pošteno dobro voljo. Našim narodnim nasprotnikom je pa kar sapo zaprlo. Vse gostilnice so bile ta dan skoro prazne. Najbolj jih je pa menda jezilo, ker je prišlo na slovensko veselico toliko ljudstva. Dasi so priredili več plesnih veselic, vendar so bile vse prav slabe obiskane, četudi naši ljudje radi zaplešejo v pošteni družbi. Sedaj gre kakor en glas po celem kraju samo o tej veselici. Udeležniki je ne morejo pozabiti in prehvaliti, nasprotniki pa iztičejo, kje bi mogli pokazati svoje maščevanje in jezo; pa vse bo zaman! Naši fantje in dekleta, ki smo nanje ponosni, gredo naprej. Že odrasla mladina je naša in naša je tudi bodočnost; to si naj zapomnijo naši narodni nasprotniki! To je resnica — za nas vesela, zanje žalostna! Povsod pride končno dan plačila!

Goriške vesti.

Iz seje ožjega in pomnoženega c. kr. okr. šol. sveta tolminskega. En učitelj dobi predplačo. Nadučitelja Anton Stres in Franc Uršič dobita IV. petletnino. Razpišejo se vsa nestalno zasedena mesta v okraju. Verouku na potovalnih šolah se določi 3 ure pouka na teden. — Šolo za silo na Trnovem pri Kobaridu se uvrsti med redne enorazrednice. Sklene se komisionalni ogled za ustanovitev šole v Trenti in Lomu. Enega duhovnika se odstavi kot krajnega šolskega nadzornika.

—g— **Odgovor na „stvarne popravke"** g. F. Kleinmayra. G. urednik „U. T." je v 8. štev. tega lista omenil, da je uverjen, da je sedaj te pravde konec, pa je vseeno sprejel Kl. odgovor. — (Seveda; a prepričali ste me o nasprotnem. Op. ured.) Radi tega evo tudi mene z odgovorom na „stvarne popravke".

Ad I. L. 1904. sem poslal referat o alkoholu v „Edinost". Rabil sem nemške citate. Nekdo (menda ni treba tuhtati, kdo?) je radi teh nemških citatov mene in urednika „Edinosti" piknil — v tem listu. — Imenoval je nemške citate ocvirke. — Vsled tega je urednik v naslednjih člankih prevajal nemške citate v oklepih. — To je urednik ukrenil svojevoljno. —

Ad II. V dr. Vošnjakovi knjigi „Ustava in uprava ilirskih dežel" se nahajajo tudi francoski „ocvirki". — To g. Kl. priznava. —

Ad III. Če Kleinmayr meni svetuje, naj vzamem v roko Janežič-Sketovo slovnico ga jaz prosim, naj si on (Kleinmayr) ogleda knjigo „Die Slovenische Sprache nach ihren Redetheilen, behandelt von Fr. Levstik" pag. 38., kjer bo čital doslovno: „nja, ja — sie zwei (männlich), nji, ji — sie zwei (weiblich und sächlich) kot tožilnik v dvojini! — Roma locuta est, causa finita! — Sicer pa ne vem, če bi Kleinmayr „lahko spal", da je urednik „U. T." ponatisnil vse pogreške, ki sem jih jaz očital Kleinmayru v slovniškem obziru. Črtal mi je (urednik) tudi eno četrtino dopisa. (Bilo je preveč osebnosti. Op. ured.) — Qui capere vult, capiat! —

Tudi jaz ostajam pri svojem. G. Kl. pravi, da ga veseli, da so tudi naši znanstveniki in pisatelji s praktičnim izvajanjem večjidel na njegovi strani. Dobro! Prosim, da jih imenujete. — Ako g. Kl. prišteva one znanstvenike in pisatelje sotrudnike „Naših Zapiskov", se prezgodaj „veseli", ker on (Kl.) ne zna, v katerem jeziku so oni poslali uredništvu citate, ne morem Kl. „veselja" odobravati, zakaj omenjeni gospodje sotrudniki „N. Z." imajo sicer svoje zasluge, a tolike korifeje vendar niso, da bi nam bili kake avtoritete in merodajni. (Nekaterim so, drugim niso! Op. ured.) A. Leban.

Opomba uredništva: Sedaj pa, zaboga, mir! Ako si želita duelanta še kaj povedati, naj storita to privatnim potom. Mi ne priobčimo nobene črke več! Naša lojalnost je zadevo dovolj pojasnila; bolj pa ne smemo skakati preko meje svojega delokroga, to tem manj, ker že tuintam cikajo besede na osebnost. Tega pa ne maramo, če bi bili „ocvirki" še tako tečni! Za svoje mnenje samo to: Naši Zapiski nam ugajajo; o korifejah in zaslugah pa nečemo nove pravde. Tisti, ki jih pišejo, tudi ne reflektirajo na to.

Tržaške vesti.

—t— **Preiskavanje Jadranskega morja.** Iz Trsta je odplula bojna ladja v Jadransko morje, da znanstveno preišče oceanografične, biologične in meteorologične odnošaje na Jadranskem morju osemkrat. Obenem začne tudi italijanska ladja „Cyclop" z enakim preiskavanjem v Jadranskem morju. S tem se prične sistematično raziskavanje, dogovorjeno med Avstrijo in Italijo maja meseca 1910 v Benetkah.

Istrske vesti.

—i— **Analfabeti v Istriji** znašajo po statističnih podatkih 40%, in sicer med Italijani 20% med Hrvati 60%. Vzrok je pomanjkanje šol. Za 12 000 otrok sploh ni šol, 4000 jih hodi v italijanske šole. Čez 60 prošenj hrvaških občin za šole leži — nerešenih. To je — skrb za kulturo!

Splošni vestnik.

Proti češkemu vseučilišču v Brnu. Dne 5. t. m. so imeli nemški nacionalci v Brnu velikanski protestni shod proti ustanovitvi drugega češkega vseučilišča v Brnu. Zlasti skrajno ostro stališče proti češkemu vseučilišču v Brnu je zavzel rektor nemške tehnike. Na shodu je bila sprejeta resolucija, v kateri Nemci energično protestujejo proti češki univerzi v Brnu. Po shodu so priredili Nemci demonstracije in so izkušali udreti v „Besedni dom", kjer so imeli Čehi svoje manifestacijsko zborovanje za drugo češko vseučilišče v Brnu. Tu so govorili zastopniki vseh čeških strank, tudi